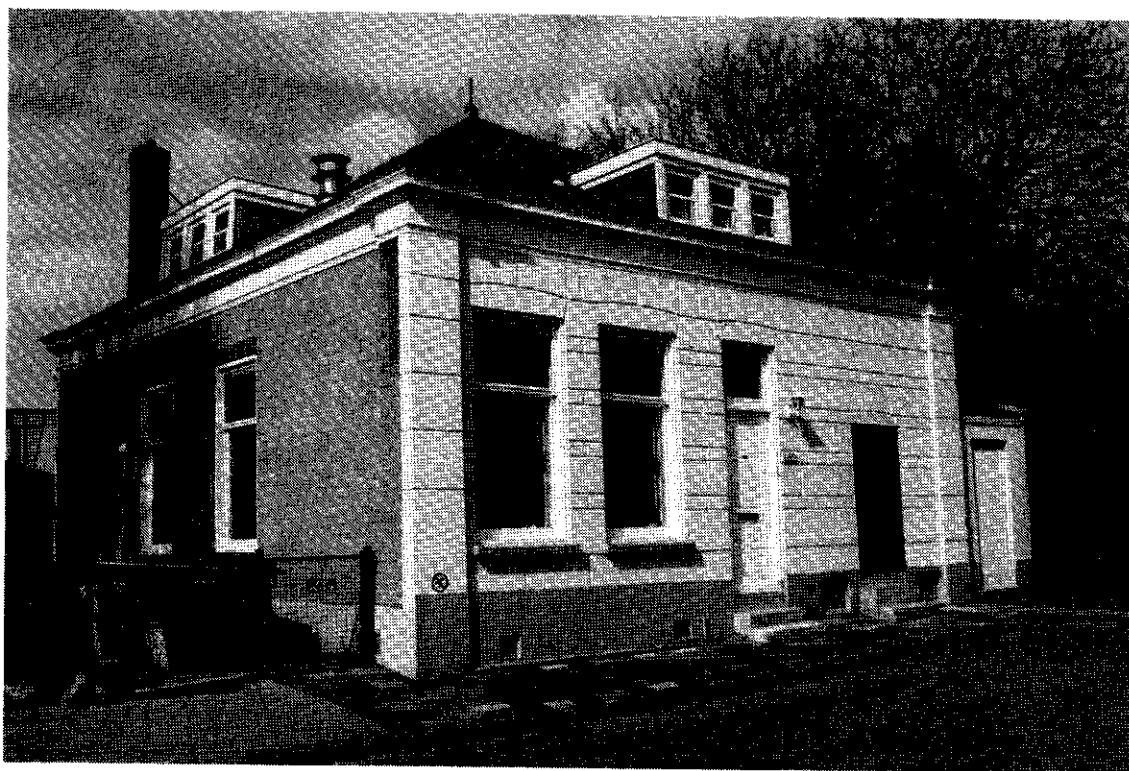

TUSSEN WILGENPLAS & ROTTE

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg-schiebroek-terbregge MEI. 1994 no. 33

INFORMATIE-AVOND OVER DE BERGSE PLASSEN EN ALGEMENE LEDENVERGADERING

**DINSDAG 17 MEI 1994
OM 20.00 UUR
Kantine Aegir - Prinsenmolenpad
bij Berg en Broekse Verlaat**

**INFORMATIE-AVOND
OVER
DE BERGSE PLASSEN
EN
ALGEMENE LEDENVERGADERING
OP
DINSDAG 17 MEI 1994
OM 20.00 UUR**

Deze avond wordt gehouden in de cantine van de Watersport Vereniging AEGIR aan het Prinsemolenpad nabij het Berg- en Broekse Verlaat. Parkeergelegenheid op de Bergse Rechter Rottekade nabij de Prins Bernhardkade.

Omdat de Bergse Plassen op deze avond centraal staan adviseren wij u voor de vergadering het Berg- en Broekse Verlaat in ogenschouw te nemen. Deze sluis is een uit 1866 daterend Rijksmonument; naast de sluis zijn van belang de sluiswachterswoning eveneens uit 1866 en het elektrische gemaal (uit 1900?). Het gemaal is niet van binnen te bezichtigen.

circa 20.15 Inleiding door de heer G. Tuijnenburg Muijs over verleden en heden van de Bergse Plassen;

circa 20.30 Inleiding door de heer E.A.Snoek, oud-voorzitter Aegir over de watersport en Aegir;

circa 20.45 Vragen.

VSW- JAARVERGADERING OM 21.00 UUR

1. Opening en mededelingen
2. Ingekomen stukken
3. Notulen van de vergadering van 26 mei 1993
4. Verslag van de activiteiten van de VSW in het jaar 1993
5. De staat van enkele waardevolle gebouwen
6. De oorkonde en het schildje in 1993
7. Jaarrekening 1993 en begroting 1994
8. Benoeming lid financiële commissie
9. Verkiezing bestuursleden
10. Rondvraag
11. Sluiting

Toelichting :

ad 3 De notulen liggen vanaf heden ter inzage bij de secretaris mevr. H.B.Heetman-van Riel, Willem Nagellaan 22 na telefonische afspraak (4225789) en vanaf 19.45 uur in de vergaderzaal.

ad 4, 5, 6 en 7 Zie elders in dit nummer van "Tussen Wilgenplas en Rotte".

ad 8 Statutair treedt de heer van der Cammen af. In zijn plaats stelt het bestuur de heer J.J.Prohn voor.

ad 9 Mevr. van der Heijden en de heer Mulder treden statutair af, zij zijn bereid een herbenoeming te aanvaarden als bestuurslid respectievelijk als voorzitter; aan de vergadering worden deze herbenoemingen voorgesteld.

De vorig jaar benoemde penningmeester de heer J.Tijssen ziet zich helaas gedwongen wegens een ernstige ziekte zijn bestuurslidmaatschap te beëindigen.

In zijn plaats stelt het bestuur voor als bestuurslid/penningmeester te benoemen mevrouw B. van de Loo-Wessely, Meeuwenlaan 14 te Rotterdam.

Gewone en buitengewone leden kunnen tegencandidaten stellen; deze moeten uiterlijk een half uur voor de vergadering bij het bestuur zijn opgegeven. Elke kandidaat moet worden ondersteund door tenminste vijf leden.

Gewone leden die verhinderd zijn de vergadering bij te wonen, kunnen een ander lid (geen bestuurslid zijnde) schriftelijk machtigen namens hem op te treden en te stemmen. Een lid mag niet meer dan vier volmachten aannemen.

JAARVERSLAG 1993

Het jaarverslag van de Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbehoud Hillegersberg-Schiebroek-Terbregge geeft een overzicht van het werk van bestuur en commissies en van de Stichting Berg en Broek.

HET BESTUUR

Per 1 januari 1994 werd het bestuur gevormd door Ir. P. Mulder (Vz), de heer J. Tyssen (penningmeester), mevrouw I. Heetman-van Riel (secretaris), mevrouw S.M. Brand-Nieuwenhuizen, mevrouw A.A.M.E. van der Heyden-van der Eerden, Ir. J. Fens en Mr. A.M. Mout.

De heer Mulder en mevrouw van der Heyden zijn aan de beurt om af te treden. Zij kunnen worden herbenoemd. De vereniging telde op 1 januari 1994 444 leden.

Op 5 januari 1993 hield de voorzitter tijdens een nieuwjaarsbijeenkomst een rede met een terugblik op het voorbije jaar. Daarna kwam het bestuur tijdens acht vergaderingen bij elkaar.

De banden met de deelgemeente werden nauwer aangehaald waardoor het contact sterk verbeterde. O.a. daardoor werd het bestuur betrokken bij de sloop/nieuwbouwplannen voor Straatweg 193 (villa Suzanna) en Strekkade 29/30. Na een aantal vergaderingen werden de randvoorwaarden van de VSW voor de nieuwbouw overgenomen door deelgemeente, eigenaar en architect. Zo blijft de verschijningsvorm althans waar die vanaf de weg zichtbaar is, behouden.

Hoewel het bestuur een bezwaarschrift indiende tegen de bouw van de eerste villa aan de Hoge Limiet op het terrein van de voormalige rioolwaterzuiveringsinstallatie is het niet gelukt dat plan in de voorgestelde vorm tegen te houden. Het bestuur was tegen de bouw op zo korte afstand van de Hoge Limiet (25 m) en tegen de afwijkende verschijningsvorm en het materiaalgebruik. De deelgemeenteraad verklaarde de bezwaren echter ongegrond en was van mening dat gezien de aard van de bezwaren, voor het enige alternatief niet bouwen niet moest worden gekozen.

Met betrekking tot het sloop/nieuwbouwplan voor B.L. Rottekade 296 zijn de onderhandelingen hervat. De Stichting Berg en Broek heeft hierin een taak gekregen.

Ook heeft het bestuur zich sterk gemaakt om de betrokkenheid van de VSW bij planbeoordelingen in een of andere vorm uitgedrukt te krijgen. In het najaar van 1993 werden de politieke partijen aangeschreven met het verzoek om, indien men het met de VSW eens was dat de vereniging een belangrijke en positieve bijdrage zou kunnen leveren bij plannen die behoud of ontwikkeling van een gebied beogen, die rol voor de VSW ook mogelijk te maken.

Het bestuur heeft in deze goede hoop daar inmiddels ook de Commissie voor Welstand en Monumenten zich positief lijkt op te stellen. In de loop van 1994 zullen hierover gesprekken worden gevoerd.

Tenslotte heeft het bestuur zich tot het dagelijks bestuur van de deelgemeente gewend ten einde inspraak te krijgen bij de invulling van de hoek Grindweg/Argonautenweg en Grindweg/Verlengde Molenlaan.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op 26 mei 1993 werd de algemene ledenvergadering gehouden in het Plaswijckpark. Na een interessante inleiding van de heer Leyten (Vz Stichting Plaswijckpark) en een bezoek aan het park werden ter goedkeuring aan de vergadering voorgelegd de notulen van 26 mei 1992, het jaarverslag over 1992, de jaarrekening 1992 en de begroting voor 1993.

De heer J. Tyssen werd tot penningmeester benoemd en mevrouw I. Heetman-van Riel alsnog tot secretaris. De aftredende secretaris mevrouw G. van der Heyden - van der Eerden en de penningmeester mevrouw S.M. Brand-Nieuwenhuizen werden bedankt met een bouquet bloemen. Beide dames bleven deel van het bestuur uitmaken. Het bestuur werd aldus uitgebreid tot zeven leden.

De heren Kuperus en Tuynenburg Muys verlieten de Bergse Plassen Commissie. Ook zij werden bedankt met een kleine verrassing.

OPENBARE AVOND

In november 1993 werd in Lommerrijk een openbare avond gehouden waarbij traditiegetrouw de oorkonden behorend bij de gevelschildjes werden uitgereikt.

Helaas was er dit jaar slechts een projekt dat naar de strenge mening van de schildjescommissie de toets van haar kritiek kon doorstaan. Na de pauze was er een lezing met dia's door drs. M.C. van Trierum, hoofd van de Bureau Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam over archeologisch onderzoek in Rotterdam, een uiterst interessant onderwerp.

De toegemeten tijd bleek te kort om alle enthousiaste vragen te beantwoorden.

STUDIE EN INVENTARISATIE COMMISSIE

Deze commissie kende op 1 januari 1994 de volgende leden:

ir. W. de Jonge (vz), dr. W.E. Skoda (secretaris), ir. E.A. Alberts, de heer A.F.M. van der Cammen, de heer G. Slob, ir. G. Tuynenburg Muys, ir. M.D. van Wensveen.

Het is een zeer actieve commissie die elke maand vergadert, waarbij ook de heren Mulder of Fens aanwezig zijn.

Hoogtepunt voor de leden was het gereed komen van en de aanbidding aan de deelgemeenteraad van de nota "Kerkstraat en omgeving, een bijzonder gebied in Hillegersberg", een proefinventarisatie van de historische en stedenbouwkundige kwaliteiten.

Het is deel 1 van een reeks inventarisaties van bijzondere gebieden. De nota is eveneens toegezonden aan de betrokken ambtenaren in de deelgemeente en op gemeentelijk niveau met het verzoek bij het maken van beleid of het ontwerpen van concrete plannen de inhoud van de nota te respecteren.

Een dergelijke beschrijving van de Grindweg is bijna voltooid en zal binnen enige maanden worden gepubliceerd.

Ook de herziene en geactualiseerde inventarisatie van de monumentwaardige, beeldbepalende en beeldondersteunende panden van de VSW uit 1979 zal deze zomer gereed komen.

BERGSE Plassen COMMISSIE

In deze commissie hebben per 1 januari 1994 de volgende leden zitting: de heer Lokhorst, de heer A.E. Snoek, de heer L. van der Torre, ir. M.D. van Wensveen. Zo ook Mevrouw S.M. Brand-Nieuwenhuyzen namens het bestuur van de VSW.

STICHTING BERG EN BROEK

Het dagelijks bestuur van de Stichting bestaat uit : de heer J.C.A. Kooyman (vz), mevrouw L. Berger-Schut (secretaris), de heer W.J. van den Bosse (penningmeester), ir. W. van den Ban, de heer A. Kolpa (adviseur).

Namens de VSW zijn in het algemeen bestuur afgevaardigd: de heer P.de Visser, de heer A.F.M. van der Cammen, ir. E. Alberts, mevrouw D. Boas-Vedder en mevrouw G. van der Heyden-van der Eerden.

De bouwcommissie, bestaande uit de heren Alberts, van den Ban en Dickhoff, heeft de voortgang van de restauratie van de panden Kerkstraat 31-33 bewaakt. Er zijn nogal wat onverwachte tegenslagen geweest waardoor de voltooiing werd vertraagd.

Ook de besprekingen met de eigenaar van B.L. Rottekade 296 over een sloop-nieuwbouwplan stagneerden in het verslagjaar, maar zijn recentelijk hervat.

FINANCIËLE COMMISSIE

De heer F. Kemp maakt geen deel meer uit van deze commissie. In zijn plaats werd de heer J.Schouten benoemd. Mevrouw H.G.Krans en de heer A.F.M. van der Cammen zijn de overige leden. Deze laatste is aan de beurt om af te treden.

REDACTIECOMMISSIE**"Tussen Wilgenplas en Rotte"**

Mevrouw L.Berger-Schut is de eindredactrice. Zij wordt terzijde gestaan door de heer dr. W. Skoda.

SCHILDJESCOMMISSIE

Deze commissie bestaat uit de heren ir. E. Alberts, ir. B.V. van den Bergh en A.F.M. van der Cammen.

Dit jaar werd aan de commissieleden een vijftal panden ter beoordeling voorgelegd. Slechts een pand kwam voor een schildje in aanmerking, en wel het tot een prachtig woonhuis gerenoveerde vm drieklassige schooltje aan de T.R. Rottekade.

Tijdens de novembervergadering reikte de heer H.W.Blom bestuurslid van de Stichting Historisch Kralingen de oorkonde uit aan de eigenaresse mevrouw Jenny van Dijk. Korte tijd later werd het schildje tijdens een feestelijk koffiebezoek waarbij ook het interieur mocht worden bewonderd, aan het pand bevestigd.

FOTOBOEK DRIE STERREN-PANDEN

Het bestuur heeft het initiatief genomen tot het uitgeven van een fotoboek waarin de rijksmonumenten en een selectie uit de zogenaamde driesterren-panden uit Hillegersberg met een inleiding en een korte omschrijving zullen worden opgenomen.

De redactiecommissie bestaat uit mevrouw G. van der Heyden-van der Eerden, de heren ir. J. Fens, ir G. Tuynenburg Muys en dr. W. Skoda. Het is de bedoeling dat het boek dit najaar nog gereed komt.

Rotterdam, april 1994

Iet Heetman-van Riel, secretaris.

SCHILDJE 1993

Ieder najaar doet de schildjescommissie, in 1993 bestaande uit de heren E. Alberts, B.V. van den Bergh en A.F.M. van der Cammen, een voordracht voor het toekennen van het hoog gewaardeerde schildje. Vereist is, kort samengevat, een aanzienlijke inspanning voor behoud of herstel van een waardevol gebouw met een architectonisch verantwoord resultaat.

Dit jaar achtte de commissie het voormalige schoolgebouw aan de Terbregse Rechter Rottekade 122 (Christelijk Voorbereidend Onderwijs prijkt nog in de gevel) "alleszins een schildje waard".

De oorkonde werd in de najaarsvergadering uitgereikt terwijl een delegatie uit het bestuur op zaterdag 22 januari 1994 in de gelegenheid was met eigen ogen te aanschouwen hoe fraai deze school verbouwd is met handhaving van de oorspronkelijke detaillering van de gevel en met smaakvolle inrichting van binnen. De voorzitter heeft het schildje eigenhandig aangebracht. Terecht schrijft de commissie in haar voordracht:

"Er is hier sprake van een goed voorbeeld hoe het met fantasie en grote zorgvuldigheid mogelijk is een gebouw aan een nieuwe functie aan te passen, zonder dat het gebouw zijn karakter verliest. Hiermee is een belangrijke bijdrage geleverd aan het behoud van het dorpsbeeld van Terbregge."

Moge dit anderen inspireren!

.M.

JAARREKENING 1993 EN BEGROTING 1994

	Reali- satie 1992	Begro- ting 1993	Reali- satie 1993	Begro- ting 1994
guldens				
<u>Baten</u>				
Contributie leden, donateurs	9 150,--	9 200	8 912,50	9 200
Bijdragen buitengewone leden	25,--	25	--,--	25
Eenmalige bijdragen	500,--	--	975,--	--
Rente vereniging	1 693,39	2 000	1 868,52	1 800
Rente publikatiefonds	2 037,91	2 500	2 575,01	2 500
Verkoop boeken e.d.	230,50	300	585,90	3 000
Overige baten	52,53	--	25,--	--
Totaal	13 689,33	14 025	14 941,93	16 525
<u>Lasten</u>				
Bestuurskosten	283,04	800	1 687,97	1 200
Drukwerk ledencontact	1 240,45	1 500	1 274,28	1 500
Propaganda	170,--	500	557,98	600
Vergader- en excursiekosten	848,25	1 200	1 170,25	1 200
Onkosten commissies	685,60	900	950,29	1 000
Lidmaatschappen	161,--	150	111,--	150
Subsidies	1 000,--	1 000	--,--	2 000
Bijzondere acties	1 100,--	500	150,--	500
Produktiekosten	--,--	500	--,--	500
Reservering fotoboek	--,--	--	--,--	35 000
Diversen	576,87	1 000	1 265,66	1 000
Onvoorzien	275,30	1 000	1 050,--	1 000
Totaal	6 340,51	9 050	8 217,43	45 650
Saldo	7 348,82	4 975	6 724,50	-29 125

BALANS	31-12-91	31-12-92	31-12-93
<u>Activa</u>			
Giro, banken	55 249,07	62 662,89	69 192,39
Voorraad (boeken)	4 471,--	4 326,--	3 814,85
Totaal	59 720,07	66 988,89	73 007,24
<u>Passiva</u>			
Reservefonds	30 029,03	35 109,44	38 673,03
Vooruitontv. contributies	400,--	465,--	270,--
Publikatiefonds	24 821,04	27 089,45	30 250,36
Afschrijving boeken	4 470,--	4 325,--	3 813,85
Totaal	59 720,07	66 988,89	73 007,24

De gegevens over het publikatiefonds werden tot nu toe afzonderlijk weergegeven. Met ingang van dit jaar zijn zij samengevoegd met de baten en lasten van de vereniging, maar wel als aparte posten.

Realisatie 1993

De *contributie-inkomsten* zijn f. 300,- lager dan geraamd voor 1993. Enkele leden stortten op de rekening van de vereniging naast hun jaarlijkse contributie een extra bijdrage. Dit leverde een bedrag van f. 975,- op. De vereniging is hen zeer dankbaar voor dit gebaar.

Doordat de *rente* in de loop van het jaar daalde, zijn de inkomsten hier ook iets lager dan de raming bedroeg. De *rente* over het publikatiefonds kwam overeen met de raming.

De *bestuurskosten* (inclusief de kosten voor de ledenadministratie) zijn veel hoger uitgekomen dan een jaar geleden was te voorzien. Voor het secretariaat is een computer aangeschaft. Behalve de voorziene aanschaf van nieuw briefpapier, wordt er professioneler gewerkt hetgeen tot hogere kosten heeft geleid.

De overige posten komen redelijk met de geraamde overeen.

Begroting 1994

Over de begroting voor het jaar 1994 kan het volgende worden gezegd. Dit jaar zal door de vereniging een fotoboek worden uitgegeven. Hiervoor is een post van f. 35 000,- gereserveerd op de begroting. Deze kosten kunnen vrijwel geheel uit het publikatiefonds worden bestreden. De opbrengsten van dit boek worden voor 1994 geraamd op f. 3000,-. De jaarlijkse subsidie aan de Stichting Berg en Broek is in 1993 niet betaald. Daarom is voor 1994 het dubbele bedrag begroot. De overige posten zijn begroot in de lijn van de uitgaven in 1993.

De posten diversen en onvoorzien geven het bestuur de mogelijkheid uitgaven te doen die thans nog niet zijn te overzien.

Het jaar 1993 heeft een geconsolideerd batig saldo opgeleverd van f. 6 724,50. Voor 1994 wordt, mede door het geplande fotoboek, een negatief saldo geraamd van f. 29 125,-.

Balans

Het aantal leden dat reeds in 1993 zijn/haar contributie voor 1994 heeft voldaan, is aanmerkelijk gedaald ten opzichte van vorige jaren.

Een aantal bezittingen van de vereniging is niet in de balans opgenomen. Hiertoe behoren kantoorbehoeften, acceptgirokaarten, aanmeldingskaarten, een diaverzameling, tentoonstellingspanelen, fotopanelen en in het verleden verzamelde (vaak als schenking ontvangen) historisch materiaal. De hier genoemde materialen zijn meestal bij aanschaf reeds afgeschreven. De vereniging heeft momenteel nog 16 schildjes (waarde f. 359,20).

**DE STAAT VAN ENKELE
WAARDEVOLLE GEBOUWEN**

STREKKADE 29/30 (voormalige woningen van fam.Oranje en Roggeveen)

Via een openbare inschrijving in september '93 verkocht de gemeente de grond (ca.750 m²) met afgekochte erfpacht over 50 jaar en met het dubbele, in zeer slechte staat verkerende dubbele woonhuis. Omdat de bestemming park-/plantsoen was waren er zeer beperkte (ver-)bouw mogelijkheden en gold een renovatieverplichting.

Over de uitgangspunten van die laatste verplichting vond veel overleg plaats tussen de deelgemeente, Welstand, de VSW en de Stichting Berg en Broek, met de koper en diens architect. Dit overleg leidde tot toestemming voor reconstructie van het pand met toepassing van voorschriften die de instemming van de VSW hebben en erop gericht zijn dat zoveel mogelijk dezelfde verschijningsvorm als thans aan de zijde van de Strekkade en de kopgevels wordt verkregen; aan een zijde wordt een aanbouw met entree/berging toegestaan. Alle bruikbare afkomende materialen worden hergebruikt en dezelfde kleuren, kozijnafmeting e.d. als van de huidige pandjes worden toegepast. Wel wordt het pand zodanig verhoogd dat de begane grondvloer op ongeveer dezelfde hoogte komt als die van het naastliggende woonhuis op no. 25.

STRAATWEG 193

BERGSE LINKER ROTTEKADE 296

De eigenaar tracht zijn pand te laten reconstrueren met technische en financiële hulp van de Stichting Berg en Broek.

CHRISTUS KONING KERK, Statenplein 1

Vermoedelijk zal deze kerk, waarover wij in "Tussen Wilgenplas en Rotte" van mei 1993 reeds berichtten, toch gesloopt worden waarbij de toren in een vervangend kerkgebouw zal worden geïntegreerd.

Het klooster bij de kerk zal worden verbouwd en geschikt worden gemaakt voor woningen dan wel appartementen, terwijl de school zijn huidige bestemming behoudt.

Deze 19e eeuwse villa wordt door de VSW als "momumentwaardig" beschouwd, deze is geselecteerd in het Monumenten Inventarisatie Project en opgenomen in de inventarisatie van Rotterdam. Door jarenlang verwaarloosd onderhoud verkeerde het pand in zeer slechte staat, mede door de lage ligging.

Na langdurig overleg tussen de deelgemeente, de eigenaar, zijn architect Haverkamp en de VSW, is overeenstemming bereikt over een oplossing waarbij de (thans gesloopte) villa ongeveer in dezelfde verschijningsvorm wordt gereconstrueerd. Omdat de villa te klein is voor de eigenaar zal de villa dienen als zijn praktijkruimte en wordt vrij dicht erachter een nieuwe "met klimop begroeide" woning voor hem gebouwd.

P.M.

**HILLEGERSBERG-SCHIEBROEK IS RIJKER
AAN MONUMENTEN
DAN DE DEELGEMEENTE DENKT**

In de Postiljon van 7 oktober '92 publiceerde de deelgemeente een "Lijst van monumentale panden", welke minder dan een tiende van de monumentale panden in de deelgemeente bevat.

De lijst noemt de Hillegondakerk met toren, het toegangshek aan de Kerkstraat, de kasteelruïne, het voormalige raadhuis aan de Kerkstraat, het voormalige woonhuis aan de Oude Raadhuislaan 1, het sluisje met woning aan het Berg- en Broekse Verlaat, het sluisje aan het Boterdorpse Verlaat en de twee molens aan de Rotte.

De boerderij aan de Terbregse Rechter Rottekade 240 ontbreekt in de opsomming.

De lijst wekt de indruk dat hiermee alle monumenten in de deelgemeente zijn genoemd maar daar is geen sprake van. De Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbehoud heeft in haar inventarisatie een kleine honderd monumenten opgenomen, aangeduid met drie sterren als "monumentwaardig" waarmee bedoeld is dat deze objecten eigenlijk wettelijk beschermd zouden moeten zijn. Overdrijft de VSW? Neen, eerder het tegendeel, in de recente "Eerste rotterdamse monumentenatlas", zijn in totaal 113 monumenten in onze deelgemeente opgenomen. En die atlas is gemaakt door de gemeente Rotterdam!

Waarom bagatelliseert een deelgemeente haar bezit aan monumenten dan zo?

De door de deelgemeente genoemde tien "monumentale panden" vertegenwoordigen slechts de wettelijk beschermde monumenten welke opgenomen zijn in de registers van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Maar volgens de definitie van de Monumentenwet en de rotterdamse Monumentenverordening zijn monumenten alle onroerende zaken die van belang zijn wegens hun schoonheid en/of hun cultuurhistorische waarde. Of een bouwwerk al dan niet een monument is, staat geheel los van de vraag of het al dan niet beschermd is. Wettelijke bescherming betekent alleen dat vermindering of sloop van een monument veel moeilijker is en het kan ook betekenen dat voor restauratie soms subsidie kan worden verkregen.

De VSW zet zich juist in voor de bescherming van die monumenten welke geen wettelijke bescherming bezitten, bescherming dus van het onbeschermd. Dat is een moeizame en soms frustrerende taak. Concreet houdt dat in dat de VSW bezwaarprocedures voert tegen alle bouw-aanvragen voor nieuw- of verbouwplannen waarbij monumenten gesloopt of verminkt worden, voor zover bezwaarprocedures mogelijk zijn. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer (ver)bouwplannen niet passen in een vigerend bestemmingsplan en ontheffing nodig is op grond van art. 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Bezwaar maakt de VSW ook wanneer door nieuwbouwplannen historisch gevoelige gebieden worden aangetast zoals dat bijvoorbeeld het geval is door villabouw te dicht bij de Hoge Limiet, zie elders in dit nummer.

P.M.

HOGE LIMIET: DEELRAAD HOUDT WIJK VOOR DE GEK

Hogere en lagere overheden pleiten met de mond om het hardst voor behoud en versterking van de "historische basisstructuur". Dat zijn oude wegen, waterlopen, plassen etcetera die van wezenlijk belang zijn voor de identiteit van een (deel)gemeente. Maar de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek doet het omgekeerde. De Hoge Limiet is een weg van cultureel-historische betekenis, hij lag er al voordat in 1773 de Schiebroekse polder werd drooggemalen. Tot dusver is het karakter ervan beter dan van enige andere weg in de deelgemeente bewaard gebleven: een smalle klinkerweg met aan weerszijden sloten, oude bomen en waardevolle bebouwing waaronder zes monumenten.

In 1978 tekende de VSW bezwaar aan tegen nieuwe woningbouw aan de Hoge Limiet ten zuiden van de Abeelweg. Tot bij G.S. en de Raad van State ging zij in beroep tegen de afwijzing van haar bezwaar door de gemeente. De plannen werden toch goedgekeurd omdat door de Abeelweg de Hoge Limiet toch al in twee delen werd gesplitst en bebouwing langs het zuidelijk deel aansloot bij de grootschalige nieuwbouw van Schiebroek. Maar de Hoge Limiet ten noorden van de Abeelweg zou "agrarisch" blijven!

Na dertien jaar was die toezegging weer vergeten en kwam er een nieuw plan voor ruim 80 woningen op de oude rioolwaterzuivering. De VSW sprak in maart 1991 haar bezorgdheid uit en verlangde een ruime marge tussen de nieuwbouw en de Hoge Limiet. De Beleidsnota '91-'94 stelde op pag. 27 de VSW gerust door de passage: het landschappelijk karakter van de Hoge Limiet verdient speciale aandacht en "wij zoeken naar een zorgvuldige inpassing in de bestaande ruimtelijke structuur".

In het ter visie gelegde plan voor de eerste van zes villa's, welke het planonderdeel vormen dat het dichtste bij de Hoge Limiet ligt, miste de VSW de beloofde zorgvuldige inpassing. Dat kwam door de zeer geringe afstand tot de Hoge Limiet en de architectuur: een villa met drie woonlagen, overwegend witte kleur en met plat dak afgedekt. Dat was conform de stedenbouwkundige randvoorwaarden voor die villa's, welke voorwaarden zich niets van de Hoge Limiet aantrekken.

Voor de VSW is het de vraag hoe die voorwaarden en het concrete bouwplan te rijmen zijn met de gemeentelijke welstandsbepaling. Volgens de toelichting bij die bepaling wordt geëist dat nieuwbouw aanvaardbaar moet zijn in relatie tot de karakteristiek van de reeds aanwezige bebouwing.

In de deelraadvergadering van 18 januari jl. werd het bezwaarschrift van de VSW verworpen. Alleen de partij die "Leefbare Wijk" in haar naam voert, steunde de VSW. De andere partijen vonden de bebouwing zorgvuldig genoeg ingepast in de Hoge Limiet.

Maar de architect van het omstreden bouwplan, prof.ir. W. Patijn denkt daar heel anders over. Hij schreef de VSW dat door de nieuwe woonbuurt de omgeving en het karakter van de Hoge Limiet wijzigt en meer in de invloedssfeer van de stad komt; van landelijkheid is ter plaatse in het geheel geen sprake meer, de Hoge Limiet krijgt uiteraard een andere functie en wijzigt van karakter. Verzet daartegen, nog steeds volgens Patijn, getuigt van valse sentimenten; de VSW gaat uit van een niet bestaande werkelijkheid die tot naakte behoudzucht leidt, haar betoog is onwerkelijk en niet van deze tijd.

Zonder op die insinuaties in te gaan, constateren wij met Patijn dat functie en karakter van de Hoge Limiet wijzigen en verstedelijking toeslaat. De Deelraad die zijn besluit grondde op zorgvuldige inpassing van de nieuwbouw houdt zichzelf en wat erger is, de wijk voor de gek.

P.M.

PALLADIO AAN DE STRAATWEG

Velen vragen zich verbijsterd af hoe het mogelijk is dat een villa met een bouwstijl zoals die in de 16e eeuw in Noord-Italië gebruikelijk was, aan de Straatweg terecht is gekomen. Zij vragen zich ook af of voor de Straatweg soms geen welstandsbepalingen meer gelden waarbij immers de aanvaardbaarheid van een bouwplan "in relatie tot de karakteristiek van de reeds aanwezige bebouwing" wordt beoordeeld.

De architect van de villa, A.J.Haverkamp, timmert aan de weg in de deelgemeente. Hij was architect van de in 1993 met een VSW-schildje onderscheiden renovatie van het pand aan de Terbregse Rechter Rottekade 122 en is ook architect van de reconstructie van het monument-woonhuis Straatweg 193. Het leek ons goed om hem om de achtergronden van zijn ontwerp voor zijn veelbesproken villa te vragen.

P.M.

Sloop en nieuwbouw pand Straatweg 266

Het toenmalige pand aan de Straatweg 266 was in een zeer slechte bouwkundige staat. De muren toonden zowel binnen als buiten flinke scheuren. Uit nader onderzoek bleek dat in het verleden de grondwaterstand was verlaagd, zodanig dat het bovenste deel van de houten palen droog was komen te staan, waardoor verrotting niet kon uitblijven.

Na een grondig onderzoek naar de technische en financiële haalbaarheid om dit pand te renoveren, bleken de kosten voor het herstel zo hoog dat dit zeer onverantwoord en oneconomisch zou zijn. In overleg met de deelgemeente is toen besloten het pand te slopen.

Bij de ontwikkeling van een nieuw te bouwen woonhuis was voor mij natuurlijk nu de vraag hoever het nieuwe huis naar achteren mocht worden geplaatst en om het pand op het breedste deel van de tuin te krijgen. Aanvankelijk had ik het pand nog verder naar achteren willen hebben, maar de gemeente gaf uiteindelijk deze maat aan.

Mijn opdrachtgever wilde een villa met een Italiaanse uitstraling en een eigen sfeer. Mijn gedachten gingen direkt uit naar ons grote voorbeeld Palladio, dus een villa in Palladiaanse stijl.

Er is geen tweede architect geweest uit de westerse kunstgeschiedenis die een zo spontane en eeuwenlange navolging heeft gehad als de Italiaanse architect Andrea Palladio (1508-1580), de renaissance en barok periode.

Palladio wordt gezien als de eerste classisist van de moderne architectuur. De Palladiaanse stijl heeft zich niet alleen verspreid over de Romaanse landen, maar heeft zich ook doen gelden in Duitsland, Nederland, Scandinavië en de oosteuropese staten en vormt een van de belangrijkste wortels van de engelse architectuur van de zeventiende en achttiende eeuw.

Het nieuwe pand zou een symmetrische vorm krijgen met zandkleurige gepleisterde gevels en flauwe kappen. Zandkleurige gevels werden vroeger al in Italië toegepast omdat het veel op zandsteen lijkt. Het pand ligt als het ware op een basement (plateau) zodat je vanuit dit niveau een goed uitzicht op de tuin en de Achterplas hebt. Ook ontstaat er onder het huis op die manier gemakkelijker een kelder omdat er minder diep gegraven hoeft te worden.

Via de in het midden liggende trap, over de loggia met de vier zuilen, die het vooruitstekende dakdeel dragen, kom je bij het hoofdentree. Het timpaan en het architraaf rustende op de kolommen is hier weggelaten; dit beeld zou te monumentaal worden.

De raampartijen zijn symmetrisch in de gevels verdeeld. Het erkerraam rechts in de voorgevel wijkt van de symmetrie af. Ik heb hiermee willen aangeven dat hier een andere functie achter ligt, net als bijvoorbeeld de gebogen serre in de achtergevel zijn eigen sfeer en functie daardoor krijgt.

Het totale gepleisterde pand wordt afgedekt met een grote kap met flinke overstekken. Deze grote overstekken stralen een geborgenheid uit en praktisch gezien blijven de gevels schoner en droger. Boven op de kap is een lichtlantaarn aangebracht om daglicht in de centrale hal, welke in het midden van het pand ligt, binnen te laten dringen.

De kleuren zandsteen als gevel, donkergroene ramen en kozijnen, vuilrode romaanse dakpannen en de koperen goten zijn met elkaar in harmonie (aardkleuren).

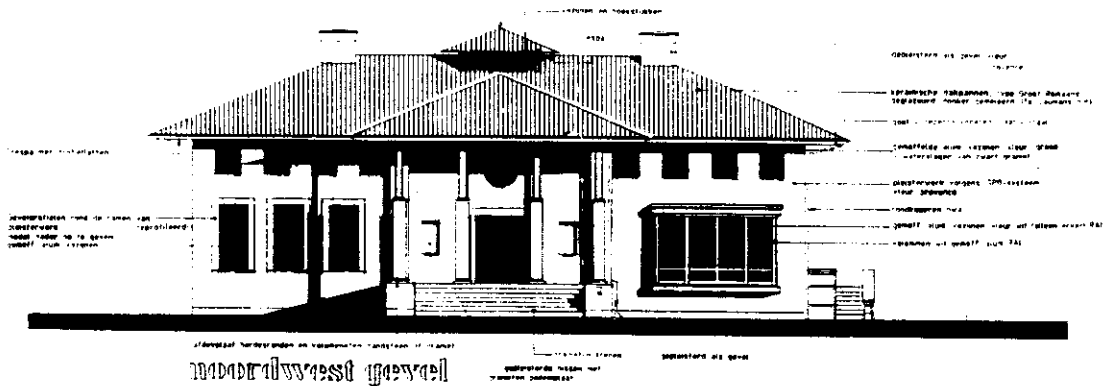
De horizontale assen welke in het plan aanwezig zijn, zijn door de tuinarchitect goed opgepakt en vertaald in het tuinplan.

Hierdoor wordt de symmetrie versterkt en de harmonische verhouding tussen architectuur en landschap sterker.

Ik weet dat het pand wordt geprezen en verguisd, zoals door de eeuwen heen veel architectuur. Dat dit pand een ander beeld heeft dan we gewend zijn te zien, is waar, maar ik ben ervan overtuigd dat door de veelzijdigheid van stijlen aan de Straatweg het beeld verlevendigd, daardoor interessanter wordt en het aan kwaliteit wint.

Ons werk bevat behalve woningbouw ook utiliteitsbouw en renovatie/restauraties. Veel oude panden uit de 18e en 19e eeuw heb ik inmiddels in samenwerking met Monumentenzorg gerestaureerd, maar ook jonge renovaties doet ons bureau. Onlangs heeft het gerenoveerde drieklassige schooltje aan de Terbregse Rechter Rottekade het VSW-schildje opgenageld gekregen. Ook dat plan heb ik mogen realiseren.

A.J.Haverkamp,
architect BNA

In onze "Tussen Wilgenplas & Rotte" ruimen wij graag plaats in voor berichtgeving welke van groot belang kan zijn voor het behoud van de rijksmonumenten in ons werkgebied. Het nu volgende artikel betreft de voor ons dorp zo belangrijke Hillegondakerk. De in het houtwerk van het dak knagende grote kever richt daar grote schade aan. De Stichting Vrienden van de Hillegondakerk vraagt daar Uw aandacht voor en zoekt vooral vrienden in de nood!

GROTE KEVER KNAAGT AAN HILLEGONDA

Het dak van de Hillegondakerk is aan restauratie toe. Hier en daar sijpelt het water de kerk binnen.

Veroorzaker van deze ellende is de grote houtworm, beter bekend als bonte knaagkever.

Het is inderdaad een groter insect dan de gewone houtworm, die ook wel meubelkever wordt genoemd.

De bonte knaagkever is een liefhebber van eikenhout, liefst als het een beetje vochtig en wat zacht geworden is.

DOODSKLOPPERTJE.

Vijf jaar geleden begon dit insect paniek te zaaien in Nederland. In de toren van Deinum werden hij en zij voor het eerst in hun verwoestende activiteiten ontdekt en inmiddels zijn er al ruim 300 Nederlandse monumenten aangetast.

Dit betekent niet dat het diertje vroeger niet voorkwam. De bijnaam "doodskloppertje" is al lang en in vele talen bekend. In de paartijd kloppen de mannetjes en de vrouwtjes met hun kopjes tegen het hout. Zo maken zij hun aanwezigheid kenbaar. En volgens het bijgeloof zal er dan gauw iemand sterven.

KRAAMKAMER -EFFECT

Houtwormen boren soms gaatjes waardoor zij in- en uitvliegen om de bruiloft te vieren. Ook de larven boren zich tunnels van buiten naar binnen.

Helaas treedt de laatste tijd het "kraamkamer-effect" op. Dat wil zeggen dat de kevers niet meer naar buiten komen, noch om te paren, noch om eieren te leggen, zodat de larven, de eigenlijke boosdoeners, ook niet meer naar buiten komen. Zij verwoesten het houtwerk van binnenuit, zodat hun aanwezigheid aan de buitenkant nauwelijks te constateren is. Dat is ook in de Hillegondakerk het geval, vooral bij moeilijk bereikbare plekken, zoals bij de kapvoeten, en daar waar de ruimte tussen de dak- en gewelfconstructie kleiner wordt.

GEKOOKTE HOUTWORMEN

Er zijn verschillende mogelijkheden om de bonte knaagkever te bestrijden, zoals bespuiting van het hout aan de oppervlakte en het injecteren onder druk van de meest aangetaste delen. De meest kostbare, maar ook de beste methode is het verhitten van het houtwerk tot een dusdanig hoge temperatuur, dat de larven en kevers doodgaan. Bij de dakrestauratie van de Hillegondakerk denkt men deze methode te gaan toepassen. Uiteraard worden verzwakte delen vervangen. Na de kook wordt het geheel met een dusdanig pittig sausje overgoten, dat de kevers in de toekomst van Hillegonda afblijven.

STICHTING

"VRIENDEN VAN DE HILLEGONDAKERK"

Nog voor het einde van 1993 werd opgericht de Stichting Vrienden van de Hillegondakerk. De jonge stichting heeft zich nog niet officieel gepresenteerd, maar in dit blad van een zo verwante vereniging mag zij al vast even haar neus laten zien.

Het doel van de Stichting.

De Stichting gaat geld inzamelen voor de instandhouding van de Hillegondakerk en voor de verbetering en uitbreiding van de outillage van dit gebouw. Zij probeert dit doel te bereiken door het aantrekken van contribuanten en begunstigers en het organiseren van fondswervende activiteiten. Zij houdt de verkregen middelen in eigen beheer en stelt deze aan de Kerkvoogdij - als eigenaar van het gebouw - ter beschikking als er kosten zijn gemaakt ten behoeve van het hierboven omschreven stichtingsdoel.

De bonte knaagkever.

Zo'n stichting komt natuurlijk niet zomaar uit de lucht vallen. Dat deed wel de bonte knaagkever, die in de laatste vijf jaar in Nederland niet minder dan 300 monumenten, waaronder de Hillegondakerk, heeft aangetast.

Het dak is hard aan restauratie toe: hier en daar sijpelt het vocht naar binnen.

Deze stille ramp was de eerste aanleiding tot het oprichten van de Stichting. Door middel van een vriendenkring hoopt men het financiële draagvlak voor de kostbare ingreep te kunnen verbreden tot buiten de kring van de leden van de Hervormde Gemeente.

**DE HILLEGONDAKERK
IS WAARDEVOL VOOR HILLEGERSBERG EN
VOOR HAAR WIJDE OMGEVING**

Het is de oudste kerk in dit gebied, met stijlsporen vanaf de romaanse tijd tot heden. Zij staat zo'n duizend jaar op de prehistorische donk, de "berg" waar heel Hillegersberg naar genoemd werd.

Het gebied voor deze kerk reikte vroeger vanaf Zevenhuizen tot aan het Rodezand in het hart van de stad en van Kralingen tot Overschie. De Hillegondakerk kan met recht de "Moeder" genoemd worden van alle parochies en kerkelijke gemeenten in dit gebied.

Deze functie vervult zij nog altijd. Behalve aan goed bezette kerkdiensten biedt het gebouw ook plaats aan culturele evenementen. De druk bezochte maandelijkse concerten nemen daarvoor een belangrijke plaats in.

De inrichting is boeiend: zeventiende-eeuws meubilair; een Louis XVI-consistorie; gebrandschilderde ramen (o.a. van Marius Richters); interessante grafzerken; een schitterend klinkend en ogend Abr. Meere-orgel uit 1830; antieke kronen die de kerk nog geheel met levend kaarslicht kunnen verlichten; enz.

Ook de locatie is uniek: naast de kerk, op de top de van heuvel, de kasteelruïne uit 1426; tegen de flanken de begraafplaats met een kerkhofmuur uit 1626 en veel graven, ook van bekende Bergse en Rotterdamse vooraanstaande families.

*Het is de kerk waar men trouwt
en waar men rouwt.*

**DE HILLEGONDAKERK IS ER VOOR ONS
ALLEMAAL!**

Kwetsbaar.

Maar evenals alles van waarde is de Hillegondakerk ook kwetsbaar.

De Kerkvoogdij van de Hervormde Gemeente te Hillegersberg heeft in de loop der jaren, in samenwerking met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, kosten nog moeite gespaard: een totale restauratie in 1942; de consolidering van de kasteelruïne, de kansel en de consistorie in de jaren 70; in de 80-er jaren de restauratie van het orgel uit 1830 en het herstel van de kerkhofmuur uit 1626; nog onlangs, in 1992, een grote opknappbeurt van de begraafplaats en extra zorg voor de boeiende flora op de oude donk.

De VSW heeft vanaf haar oprichting in 1977 deze activiteiten niet alleen belangstellend gevolgd, maar ook door publicaties, voorlichting en morele en daadwerkelijke bijstand gesteund.

De kosten.

De dakrestauratie gaat tenminste Fl. 1.000.000,- kosten.

Dit is een hoog bedrag, maar niet onhaalbaar.

Men rekent op fl. 385.000,- aan subsidie, na aftrek van de kosten in verband met voorfinanciering. Vervolgens heeft men ook rond de Hillegondakerk niet stil gezeten.

Er zit al Fl. 315.000,- in de pot van het restauratiefonds. Het bijeenbrengen van de ontbrekende Fl. 300.000,- moet haalbaar zijn.

VRIENDEN EN VRIENDINNEN.

De Stichting hoopt op giften - groot en klein - van particulieren, instellingen en bedrijven, ja zelfs op erflatingen. Zij kan deze giften, kosteloos, door middel van een notariale akte fiscaal aantrekkelijk doen zijn.

De Stichting is vooral ook geholpen met contribuanten, die met een jaarlijkse contributie (minimaal Fl. 35,- per jaar) een meer permanente zekerheid geven.

Kortom, de Stichting zoekt Vrienden en Vriendinnen van de Hillegondakerk om samen dit prachtige gebouw, die mooie en nog altijd volop functionele 1000-jarige Hillegonda, te bewaren voor ons allemaal.

T.D. van SOEST.

Het bestuur van de Vereniging Stedebouwkundig Wijkbehoud hoopt van harte dat onze leden in ruime mate gehoor willen geven aan dit beroep op Uw financiële medeleven.

Het adres luidt:

Stichting Vrienden van de Hillegondakerk,
Gein 26,
3068 GJ Rotterdam Tel. 421 78 89.

Bankrek. nr 69.38.81.968, ING-bank.
Gironr. van de ING-bank 553.

Het bureau Monumenten Rotterdam laat ons weten hoe het staat met de

AANWIJZING NIEUWE RIJKSMONUMENTEN IN ROTTERDAM

De gemeente Rotterdam telt op dit moment 267 rijksmonumenten, waarvan er zich 11 op het grondgebied van de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek bevinden. In abstracte, juridische zin gaat het daarbij om "alle voor tenminste vijftig jaar vervaardigde zaken welke van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde". Deze - onroerende - zaken zijn door het Rijk beschermd op grond van de Monumentenwet 1988. Concreet gaat het daarbij in de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek bijvoorbeeld om bekende complexen en objecten als de Hillegondakerk en de kasteelruïne in de oude kern van Hillegersberg, de schutsluis 'Boterdorpse Verlaat' tussen Streekade en Rotte en de korenmolen in Terbregge.

Daarnaast kent Rotterdam een tweetal zogenoemde beschermde stadsgezichten. Volgens de wet zijn dit "groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich een of meer monumenten bevinden". Samenhangende gebieden dus, die eveneens door het Rijk zijn beschermd op grond van de Monumentenwet 1988.

In Rotterdam zijn dat de gebieden Oud-Delfshaven en het Scheepvaartkwartier. Het aantal rijksmonumenten en beschermde stadsgezichten in Rotterdam zal de komende jaren flink worden uitgebreid. Dit gebeurt in het kader van het Monumenten Selectie Project (MSP).

Het MSP vindt zijn oorsprong in het midden van de jaren '80, toen door de toenmalige minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) werd onderkend dat de klassieke monumentenzorg zich tot dat moment eigenlijk uitsluitend beperkte tot de bescherming van het monumentale erfgoed uit de periode voor 1850. De periode vanaf 1850 was in het monumentenbeleid relatief onderbelicht gebleven.

Zeker voor Rotterdam was dit jammer, omdat in onze stad - gezien de enorme ontwikkeling die stad en haven vanaf het begin van de negentiende eeuw doormaakten en gezien het feit dat de oude binnenstad in de meidagen van 1940 werd weggevaagd - het accent qua monumentwaardige bebouwing voornamelijk ligt op de periode na 1850.

De minister van WVC besloot om tot een soort inhaaloperatie voor de periode van 1850 tot 1940 over te gaan. Er kwam een landelijk uitgevoerde inventarisatie van jongere stedenbouw en bouwkunst uit deze periode, het Monumenten Inventarisatie Project (MIP). Dit project is tussen 1987 en 1990 ook in Rotterdam uitgevoerd en leverde zo'n 1250 cultuur- en architectuurhistorisch waardevolle objecten op. Daarvan zijn er ruim 100 gelegen op het grondgebied van de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek. Het gaat daarbij onder meer om een groot aantal woonhuizen, enkele boerderijen, het voormalige raadhuis van Schiebroek en het huidige deelgemeentehuis in Hillegersberg, een tweetal begraafplaatsen en onderdelen van water- en spoorweginfrastructuur. Daarnaast werden er in Rotterdam zeventien gebieden als gebieden met bijzondere stedenbouwkundige waarden aangemerkt. Een van deze gebieden is gelegen rond de Bergse Voor- en Achterplas.

De zojuist genoemde inventarisatie, het MIP, krijgt nu een vervolg in het MSP, waarmee in Rotterdam in 1992 is gestart. Dit project vindt plaats in samenwerking tussen de gemeente Rotterdam en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg; met de uitvoering ervan is het bureau Monumenten van de gemeentelijke dienst Stedenbouw en Volkshuisvesting belast. In het kader van het MSP wordt uit het MIP-bestand een selectie gemaakt van objecten die voor plaatsing op de rijksmonumentenlijst en gebieden met bijzondere stedenbouwkundige waarden die voor de aanwijzing tot beschermd stadsgezicht in aanmerking komen. Er wordt geselecteerd aan de hand van een aantal strenge criteria die door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg zijn vastgesteld. Bij de toepassing van deze criteria staat - gezien de voorgenomen bescherming door het Rijk - steeds voorop dat de te selecteren monumenten en 'gezichten' van nationaal belang dienen te zijn.

Het bureau Monumenten wordt bij de uitvoering van het MSP inhoudelijk begeleid door een begeleidingscommissie, waarin vertegenwoordigers van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, de commissie voor Welstand en Monumenten en de dienst Stedebouw en Volkshuisvesting zitting hebben.

Voor het verkrijgen van een verantwoorde selectie en een goed procedureel verloop wordt het MSP in een aantal fases gebiedsgewijs uitgevoerd.

De selectie en beschrijving van een groot aantal toekomstige rijksmonumenten en een beschermd stadsgezicht in de deelgemeente Kralingen-Crooswijk is voltooid en in bestuurlijke behandeling; de selectie voor de binnenstad, de Kop van Zuid en Feijenoord is gereed en de beschrijving hiervan bijna afgerond. Naar verwachting zal in de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek in 1995 met de selectie-activiteiten worden gestart.

Voor iedere fase van het MSP zal de gemaakte selectie van toekomstige rijksmonumenten en beschermd stadsgezichten ter behandeling worden voorgelegd aan het gemeentebestuur van Rotterdam. De gemeenteraad brengt vervolgens een aanwijzingsadvies uit aan de minister van WVC. Uiteraard brengt de gemeenteraad dit advies niet zomaar uit. Eerst worden de eigenaren en andere zakelijk gerechtigden van de geselecteerde monumenten in de gelegenheid gesteld om hun mening kenbaar te maken over de voorgenomen aanwijzing tot rijksmonument.

Ook worden de commissie voor Welstand en Monumenten en het deelgemeentebestuur om advies gevraagd. Na binnenkomst van deze reacties en adviezen vindt tenslotte de behandeling in het gemeentebestuur van Rotterdam plaats, met als sluitstuk het uitbrengen van een aanwijzingsadvies door de gemeenteraad aan de minister van WVC.

De minister beslist uiteindelijk over de definitieve aanwijzing van de nieuwe rijksmonumenten; de aanwijzing van de nieuwe beschermd stadsgezichten geschiedt door de ministers van WVC en VROM gezamenlijk.

Gezien de vele tijd die met het selecteren en nauwkeurig beschrijven van de toekomstige nieuwe rijksmonumenten en beschermd stadsgezichten en de daarop volgende bestuurlijke behandeling gemoeid is, zal het nog wel enkele jaren duren voordat het Monumenten Selectie Project in Rotterdam geheel is afgerond. Dan zal Rotterdam echter wel een zeer groot aantal nieuwe rijksmonumenten en enkele beschermd stadsgezichten rijker zijn, waarin de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek ook zeker haar aandeel zal hebben. Dat lijkt mij, zeker voor diegenen die zich in Hillegersberg, Schiebroek en Terbregge betrokken voelen bij en zich sterk maken voor het behoud en een verantwoorde omgang met de historische dimensie in de eigen, dagelijkse leefomgeving, geen slecht vooruitzicht.

Frank Altenburg,
bureau Monumenten Rotterdam.

**UITGAVE VAN DE VERENIGING STEDEBOUWKUNDIG WIJKBEHOUD
HILLEGERSBERG-SCHIEBROEK-TERBREGGE**

Aan deze uitgaven werkten o.a. mee:

- bedrijven die zich voor deze uitgave inzetten:

COMPUBEST, Liduinaplein 4, 3055 LH Rotterdam - zetwerk
DE ZAAK, Agniesestraat 50, 3032 TN Rotterdam - drukwerk

- de medewerkers die zorgden voor de inhoud en illustraties:

ir. J.Fens	I. Heetman	T.D. van Soest
ir. P. Mulder	W.E. Skoda	A.J. Haverkamp
J. Tijssen RA	Mr. A.M. Mout	F. Altenburg
S.M. Brand	L. Berger-Schut	

Uiteraard is het bestuur van VSW verantwoordelijk voor de inhoud.
Vandaar hierbij de samenstelling.

		Telefoon
ir. P. Mulder	voorzitter	4227373
I. Heetman	secretaris	4225789
G. van der Heyden	lid	4189615
S. Brand	lid	4221948
ir. J. Fens	lid	4184630
mr. A.M. Mout	lid	4183697

Rotterdam, april 1994